

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Initia doctrinae physicae

Melanchthon, Philipp

Francoforti, 1550

VD16 M 3471

De putresactione

urn:nbn:de:bsz:31-106565

LIBER III.

alij succederent, quarum rerum ordo ostendit, Naturam ad moderationem conditam esse, sine qua non potest illa preparationum uarietas perfici. Hæc doctrina uberrima & utilissima est, de qua in libro de anima dicendum est.

De putrefactione.

In hac doctrina alterationum, consideratio putrefactionis præcipue necessaria est. Nam & passim in omnibus corporibus mixtis multæ sunt corruptioines per putrefactionem, & in humanis corporibus morbi à putrefactione plurimi oriuntur, ut Februm species præcipuæ, scabies, pleuritides, apoplexiæ, et alij multi. Quare & ad ualetudinem prodest nosse putrefactionum causas & effectus.

Primum autem definitio cognoscenda est, quam ab Aristotele traditam, Galenus etiam recitat & probat. Verba igitur Aristotelis hæc sunt:

Putrefactio.

Putrefactio est corruptio natiui caloris in humido, quæ fit ab alieno calore. Ut in uino putrefactio fit, cum in aestu uehitur, quia in dolio agtatis halitus fit dilatatio, & calor augetur, & quia prohibetur efflatio, uinum in dolio magis accenditur incluso calore præternaturali.

Cum igitur superato natiuo calore, qui fouebat humidum, sicut natura se optimè habere potuit, humidum iam non regatur à natiuo calore, fit resolutio humidi, & paulatim reliquæ partes magis terrestres, sunt similes cæno, sicut Aristoteles inquit, Ba

quis

que putrescunt, tandem fieri terram aut cœnum :
 πάντα τὰ σπύσματα γίνεταί τέλος κρεί-
 κόπρος.

Est q̄ Aristotelis definitio causalis, non dicens quid
 fiat, cum massa putrefacta est, sed quomodo res ten-
 dat ad illam cœni formam, & fortassis magis per-
 spicua fit explicatio, si effectum intuens, ac postea
 causam accommodans, dicas, putrefactionem esse
 cœni effectionem, quæ fit tali resolutione, cum reli-
 quæ manent partes terrestres, crassiores, ac deteria-
 res, quia calor natiuus desijt regere humidum, supe-
 ratu à præternaturali calore.

Differunt gradibus putredines, alia magis, alia
 minus sunt putria seu cœnosa, in alijs plus, in alijs
 minus reliquum est natiui caloris, ut in materia pura
 lenta conspici potest, quæ eo est magis tetra, quia
 minimum natiui caloris reliquum est. Et deinde ex
 purulenta materia fiunt crustæ, cum plus humoris re-
 solutum est, & manent reliquæ partes terrestres &
 ustæ, uelut cinis.

Magna uarietas est materiae, & multiplices
 sunt alterationes, quarum consideratio & difficilis
 est, & non uulgaris sapientia, ut sagax Medicus in
 febribus phlegmaticis & cholericis, in Cancro, le-
 pra, & similibus morbis mira discrimina animad-
 uertere potest.

Aliquid lucis accedit, cum ordine aspiciuntur
 causæ. Finis, ut dictum est, est cœnum, ut pus, aut fi-

LIBER III.

mus putrefactus, sicut in Febre cholericâ humor firmo similis fit.

Materia uerò, quæ putrefieri potest, uniuersaliter est calida & humida, ut res ostendit Lapidés non putrefieri, quia ualde parum inest eis humidi. Et multa Aromata longo tempore non putrescunt, quia minus continent humidi. Et durabilius est frumentum in locis Borealibus, quàm Austrinis, quia in locis frigidioribus calor natiuus humidum præternaturale facilius consumit. Imò flatus ipsi Boreæ exhauriunt & consumunt humidum præternaturale, & adiuuant conseruationem natiui caloris in granis.

Econtra in Italia citius putrescit frumentum, quia aër plenus est calidorum & humidorum halituum, qui accendunt calorem in frumento. Et hic inclusus calor fit ardentior, quia exigua est afflatio. Ita cum desijt regi humidum à natiuo calore, reliqua materia putrescit, & fit coeno similis.

Ideo de materia inquit Galenus, τὰ σικκὰ ὀρεῖα θερμὰ εἶναι, καὶ ὑγρὰ, καὶ δύσδιαπνευστα.

Id est, putrescentia esse calida & humida, Spiritu uerò qui difficile à corpore discutitur.

Quare & corpora, quæ sunt calida & humida, magis obnoxia sunt pestilentie.

Efficientes causæ sunt positivæ & priuatiuæ, remotæ & propinquæ, quarum consideratio utilis est, & digna eruditis.

Citius

Citius putrescunt poma in aëre calido & humido, quia calor externus circumdans pomum, accendit calorem nativum in pomo. Ita & exhalat, & desinit regere materiam. Reliqua igitur materia paulatim fit coenosa:

De uino illustrius est exemplum, ubi calor alienus, non tantum foris circumdans intelligitur, sed potius inclusus in uino nimium accensus, quia nulla est efflatio. Hic inclusus calor propinqua causa est putrefactionis. Ad id exemplum multa accommodari possunt in febribus, & materia purulenta in scabie, Cancro, & similibus malis. Estq; dignum consideratione, ubi sit præcipua actio caloris præternaturalis intus inclusi, prohibita efflatione.

Positiua causa est calor præternaturalis, corrumpens nativum.

Priatiua est, quod humidum destituitur gubernatione. Ideo inquit Aristoteles, putrefactionem esse commune utrobos proprii frigoris, & caloris alieni, id est, non nativi.

Forma post effectiorem est ipsa cœni illuuias, sed alteratio præcedens est ille ipse modus, uelut accensio caloris præternaturalis, & desertio gubernationis humidi.

Postremæ sententiæ in libro Aristotelis de Generatione maxime memorabiles hæ sunt: Causa perpetuitatis generationum & corruptionum est motus Solis & Planetarum in Zodiaco. Adfirmat igitur

LIBER III.

tur aliquam esse actionem Stellarum uniuersalem,
in fouenda natura, & in conseruanda hac inferiore
materia, & ciendis insignibus mutationibus mate-
riae. Ideo addit: etiam omnium uiuentium certas ui-
tae periodos esse. Sed cum mens hunc mirandum na-
turae ordinem considerat, uidelicet ipsas motuum le-
ges, & certas plantarum & animantium species,
& modos generationis & periodos durationis, ne-
cesse est ratiocinari, aliam esse priorem & intelli-
gentem causam, uidelicet, Deum conditorem,
cuius consilio totus hic ordo & insti-
tutus est, & gubernatur, et con-
seruatur, sicut doctrina
de Deo in Ecclesia
clarius docet.

τιλθ
θειν λόξα.

INDEX.